

Inclusive Border Cycling – un proiect care pune Banatul pe harta turismului velo

Timp de 2 ani, proiectul „Inclusive Border Cycling”, derulat la nivel local de Consiliul Județean Timiș a desenat un traseu al memoriei colective, parcurs pe două roți, de-a lungul rutei EuroVelo 13, care reface simbolic fosta linie a Cortinei de Fier. Tronsonul timișean al traseului intră în țară la Lunga, traversează Comlosu Mare, Comloșu Mic, Jimbolia, Checea, Cenei, Beregsău Mic, Beregsău Mare, Săcălaz, Timișoara, Uțvin, Sânmihaiu Român, Otelec, Iohanisfeld, Foeni, Cruceni, Grăniceri, Toager, Giera, Livezile, Banloc, Deta și iese din țară la Moravița.

Proiectul și-a propus să pună în valoare patrimoniul natural și cultural existent în zonele de frontieră, să prezinte povești locale într-un mod autentic, bazat pe experiență, accesibil și semnificativ pentru toate grupurile sociale. De asemenea, activitățile proiectului au urmărit implicarea tuturor categoriilor sociale (inclusiv tinerii și vârstnicii) din comunitățile locale în promovarea și exploatarea potențialului turistic al zonei, dar și stimularea producătorilor locali, care pot deveni poli de interes pentru amatorii de cicloturism, contribuind, astfel, la prosperitatea economică a întregii regiuni.

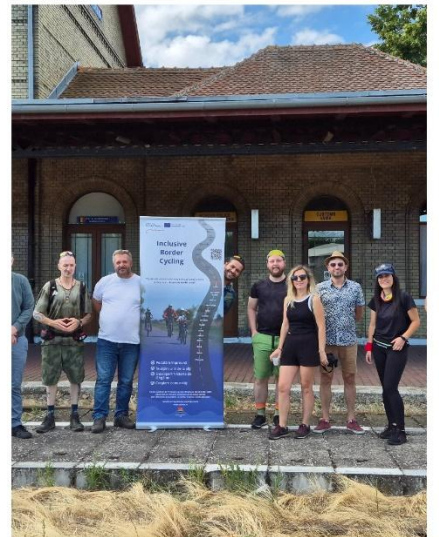
Subiectele relevante și locurile care pot contribui la valorificarea potențialului turistic al zonei, au fost dezbătute împreună cu reprezentanți ai comunităților situate de-a lungul traseului, ai administrațiilor locale, instituțiilor de cultură și ONG-urilor active în zona rurală, în cadrul unui workshop. Temele identificate au fost documentate și transformate în povești care spun istoria multiculturală, plină de culoare a Banatului. Fiind un traseu tematic, dedicat Cortinei de Fier, subiectele selectate au vizat mai ales aspecte culturale și istorice legate de barierele politice, militare și ideologice ridicate în timpul Războiului Rece, stilul de viață al oamenilor de atunci și de acum, modul în care funcționau și rezistau comunitățile într-un regim opresiv. Subiecte precum deportarea în Bărăgan sau URSS, fuga peste graniță, cu toate riscurile pe care le implica, micul trafic, contextul intercultural bănățean sau legătura cu vecinii sârbi și maghiari au fost considerate relevante pentru a da personalitate traseului. Poveștile din spatele Cortinei de Fier sunt adevărate lecții de istorie pentru generațiile mai tinere, dar și pentru turiștii care descoperă atmosfera și caracterul unic al regiunii noastre.

Poveștile elaborate pe baza consultării și documentării au fost testate în cadrul unor ture ghidate, realizate tot prin colaborare cu organizații din comunitate. Prin aceste ture ghidate s-a dorit mai mult decât adăugarea unor informații culturale de-a lungul traseului EuroVelo 13, s-a urmărit modul în care un coridor de tranzit se poate transforma într-un loc în care oamenii să dorească să se oprească, să exploreze și să-și amintească.

Pentru testare, a fost ales tronsonul Lunga – Jimbolia, pe care, împreună cu Asociația *Colț de Banat* au fost organizate 4 ture cicliste ghidate pe teme precum: deportarea în lagărele de muncă sovietice și în Bărăgan, trecerile ilegale ale frontierei în timpul regimului comunist, prietenia, istoria comună și coexistența multiculturală în regiunile de frontieră schimbările și provocările istoriei recente, după 1989. Toate au fost experiențe intense datorită abordării personale, mărturiilor directe, localnicilor care s-au implicat ca povestitori, aducând cu ei emoția evenimentelor trăite și istoria propriilor familii.

Turele ghidate au avut un impact deosebit și în comunitate și în rândul participanților. Rezultatele au fost cu adevărat remarcabile: comunitățile locale s-au implicat, locuitorii au devenit povestitori, cicliștii au devenit ambasadori ai evenimentelor, istoriile uitate au ieșit la lumină, iar traseul a dobândit identitate.

Pentru ca această identitate să meargă mai departe, prin proiect au fost editate și tipărite poveștile colectate. Ele se regăsesc și online, pe site-ul danubestoryportal.eu și pe platforma velotimis.ro. Această platformă este tot un rezultat al proiectului și oferă informații utile și interesante pentru toți cei care doresc să descopere Timișul pe 2 roți. Pe lângă poveștile de pe traseu, bicicliștii pot afla aici care sunt locurile de oprire, obiectivele turistice, tradițiile și produsele locale și mai multe detalii despre proiectele de mobilitate velo din Timiș.

A fost elaborată și o broșură de promovare turistică, prin care sunt evidențiate locurile de pe traseu cu potențial turistic, elemente tradiționale de gastronomie, obiectivele de patrimoniu cultural și natural care pot fi transformate în atracții pentru vizitatori. De asemenea, a fost realizată o hartă artistică, reprezentând traseul EV13 în Timiș, cu evidențierea principalelor puncte de interes pentru turiști.

Consiliul Județean Timiș a organizat a patra întâlnire de parteneriat din cadrul proiectului. La evenimentele programate au fost prezenți partenerii din Ungaria, Croația, Serbia, Slovenia, Slovacia, Austria și România. Programul a fost extrem de dens: Sala Multifuncțională a CJT a găzduit discuțiile și prezentările legate de stadiul proiectului, de metodele, strategiile și materialele care vizează creșterea atractivității turistice și activități interactive prin care toți participanții s-au implicat în identificarea unor soluții creative de promovare a traseului EuroVelo 13. Au fost organizate și o serie de vizite de studiu pentru prezentarea unor obiective de interes pentru tema traseului Cortinei de Fier: un tur ghidat pe biciclete în Timișoara, pe urmele Revoluției din Decembrie 1989, vizita la Memorialul Revoluției, la Centrul Multifuncțional Bastion, a fost prezentată pista de biciclete care leagă Timișul de Serbia, Gara și Muzeul Presei din Jimbolia. Toate aceste locuri cu o mare încărcătură simbolică au pus în valoare potențialul pe care un traseu cicloturistic îl poate avea pentru comunitățile locale, dar și la nivelul dezvoltării regionale și transfrontaliere.

Tot în cadrul proiectului, au fost conturate 2 creații artistice, care să îmbogățească oferta traseului. La Lunga, poarta de intrare în țară a traseului EV 13, pe baza conceptului artistic elaborat în cadrul proiectului „Inclusive Border Cycling”, a fost amenajat un loc de oprire dedicat bicicliștilor, care să onoreze curajul celor care au pus libertatea mai presus ca orice, un spațiu public care să rămână un reper al memoriei colective.

Prin activarea și implicarea comunității locale, conceptul artistic a devenit un loc de reflecție, punctând impactul pe care regimul opresiv al comunismului l-a avut asupra oamenilor și locurilor din spatele Cortinei de Fier. De asemenea, acesta va transmite generațiilor viitoare un semnal de conștientizare cu privire la importanța respectării drepturilor fundamentale ale omului și valorilor democrației. Totodată, sunt valorificate poveștile locale și este pus în valoare potențialul pe care acestea îl au în definirea unei destinații turistice.

Pentru cel de-al doilea concept artistic a fost selectată comuna Otelec, unul dintre punctele importante situate pe traseul EuroVelo 13. Localitatea este amplasată strategic, la intersecția unor rute velo, dar oferă și oportunitatea de a ajunge aici pe canalul navigabil Bega. Localitatea are și o bogată moștenire culturală, datorată atât conviețuirii interetnice armonioase, cât și modului în care comunitatea a traversat momente dificile ale istoriei recente, de la perioada regimului comunist, la inundațiile care au afectat grav localitatea în anul 2005.

După o serie de întâlniri cu comunitatea locală, s-a concretizat ideea de a da viață unei expresii artistice, sub forma unui punct memorial care să reunească simbolic elementele definitorii ale istoriei localității și aspirația localnicilor de a construi împreună un viitor mai bun, învățând lecțiile trecutului. Proiectul a fost prezentat comunității în cadrul evenimentului local „Picnic în pustă” care a oferit un cadru amplu pentru prezentarea conceptului artistic, a traseului EuroVelo 13, a promovării turismului sustenabil și mobilității verzi, dar și a poveștilor locale.

Tot în cadrul proiectului IBC a fost elaborat un Ghid practic de dezvoltare a turismului ciclist incluziv, pe baza rezultatelor obținute de întregul parteneriat al proiectului . Pornind de la testări-pilot desfășurate în Ungaria, Austria, România, Slovacia și Croația, manualul oferă metodologii testate și recomandări aplicabile pentru integrarea produselor și poveștilor locale în turismul ciclist, asigurând în același timp incluziunea socială. Ghidul sintetizează experiențele din mai multe regiuni de frontieră ale Regiunii Dunării, oferind perspective asupra modului în care diferite contexte teritoriale, culturale și socio-economice influențează dezvoltarea turismului ciclist.

Proiectul *Inclusive Border Cycling* a primit recunoașterea de „Flagship Project” pentru perioada 2025-2026. Acest calificativ este acordat de *Strategia UE pentru regiunea Dunării* (EUSDR), în domeniul prioritar al culturii și turismului. Proiectul IBC a fost selectat printre primele trei proiecte dintre 14 candidați și a primit certificatul oficial care atestă această recunoaștere.

Proiectul a fost prezentat ca exemplu de bună practică la Conferința Velo-city 2026, în cadrul sesiunii dedicate dezvoltării noilor destinații pentru turismul velo.

Alături de județul Timiș au lucrat la implementarea proiectului instituții și organizații din Ungaria, Serbia, Slovenia, Slovacia, Croația, Austria.

Proiectul „Inclusive Border Cycling - Social inclusion by valorising heritage along existing cycling routes in remote border areas, DRP0200775, „IBC”, este susținut de Programul pentru Regiunea Dunării, cofinanțat de Uniunea Europeană.